सर्वोच्च अदालत, संयुक्त इजलास माननीय न्यायाधीश श्री गोविन्दकुमार उपाध्याय माननीय न्यायाधीश श्री देवेन्द्र गोपाल श्रेष्ठ

फैसला

060-CK-0983

मुद्दाः नकवजनी चोरी ।

पुण्यबहादुर श्रेष्ठको जाहेरीले नेपाल सरकार------ १ <u>पुनरावेदक</u> वादी

विरुद्ध

शुरु तहमा फैसला गर्ने:- माननीय न्यायाधीश श्री शेखर प्रसाद पौडेल काठमाडौं जिल्ला अदालत

पुनरावेदन तहमा फैसला गर्ने:- माननीय न्यायाधीश श्री एकराज आचार्य माननीय न्यायाधीश श्री प्रकाशचन्द्र गजुरेल पुनरावेदन अदालत पाटन

न्याय प्रशासन ऐन २०४८ को दफा १२(१)(क) बमोजिम दोहोऱ्याई हेर्ने निस्सा प्रदान भे दायर हुन आएको प्रस्तुत मुद्दाको संक्षिप्त तथ्य एवं ठहर यस प्रकार छ:-

मिति २०६६।१।१० का दिन काठमाडौं जिल्ला काठमाडौं महानगरपालिका वडा नं. ३२ कालिकास्थान स्थित मेरो डेरा कोठाको ताला फोडी नगद तथा सुनका गरगहना समेत जम्मा बिगो रु.२,१०,०००।- बराबरको धनमाल चोरी भएको हुँदा चोरी गर्ने व्यक्तिहरुको खोजतलास गरी पाउँ भन्ने पुण्यबहादुर श्रेष्ठको हुलिया निवेदन ।

मिति २०६६।१।१० का दिन काठमाडौं जिल्ला काठमाडौं महानगरपालिका वडा नं. ३२ कालिकास्थान स्थित मेरो डेरा कोठाको ताला फोडी हाल नाम थर खुल्न आएका आकाश श्रेष्ठ, लिला श्रेष्ठ, कुमार श्रेष्ठ, देव श्रेष्ठ र अविनाश श्रेष्ठ समेतको मिलेमतोमा उक्त नगद तथा सुनका गरगहना समेत जम्मा विगो रु.२,१०,०००।- बराबरको धनमाल चोरी भएको एकिन भएको हुँदा निजहरु उपर आवश्यक कारवाही गरी मेरो चोरी भएको धनमाल दिलाई भराई पाउँ भन्ने व्यहोराको किटानी जाहेरी ।

काठमाडौं जिल्ला काठमाडौं महानगरपालिका वडा नं. २२ न्यूरोडस्थित फेला परेका प्रतिवादी होम भन्ने आकाश श्रेष्ठलाई पत्राउ गरी सिजनको खानतलासी लिँदा निजको साथबाट २६,०००। - बरामद भएकोमा सो नगद निज समेतले पुण्य श्रेष्ठको घरकोठाबाट चोरी गरेको भने अनुसार सो नगद सहित निजलाई आवश्यक कारवाहीको लागि दाखिला गरिएको छ भन्ने प्रहरी प्रतिवेदन सहित खानतलासी एवं बरामदी मुचुल्का ।

मिति २०६६।१।१० मा टुकुचा भन्ने स्थानमा म, लिला श्रेष्ठ, कुमार श्रेष्ठ, देव श्रेष्ठ र अविनाश श्रेष्ठ समेत भे चोरी गर्ने सल्लाह गरी जाहेरवालाको डेराकोठाको ताला फुटाई म र एकजना साथी बाहिर बस्यों । अन्य तीनजना भित्र पसी धनमाल चोरी ल्याएकोमा मलाई रु.२६,०००। - दिएका थिए । सुन पछि बाडौंला भनी कुमार श्रेष्ठले लिएका हुन भन्ने समेत व्यहोराको प्रतिवादी होम भन्ने आकाश श्रेष्ठको अधिकारप्राप्त अधिकारी समक्ष भएको बयान कागज ।

काठमाडौं जिल्ला काठमाडौं महानगरपालिका वडा नं.३२ स्थित रामकृष्ण तण्डुकारको घरको पहिलो तल्लाको पूर्व तर्फको कोठामा जाहेरवाला बस्ने गरेकोमा सोही कोठाको ताला फोडी प्रतिवादी आकाश श्रेष्ठ समेतले विगो रु.२,१०,०००। - बराबरको धनमाल चोरी गरेको भन्ने घटनास्थल मुचुल्का ।

प्रतिवादी होम भन्ने आकाश श्रेष्ठको साथबाट बरामद भएको नगद रु.२६,०००।-जाहेरवालाले मेरो डेराकोठाबाट चोरी भएको नगद मध्येको हो भनी गरेको सनाखत कागज ।

उल्लिखित मिति, समय र स्थानमा रहेको जाहेरवालाको डेराकोठाको ढोकाको ताला फोडी प्रतिवादी आकाश श्रेष्ठ समेतले जाहेरीमा उल्लिखित धनमाल चोरी गरेकोमा विश्वास लाग्छ भन्ने बुझिएका मानिसहरूले गरी दिएको घटना विवरण कागज ।

वारदातमा संलग्न राजु ढुंङ्गेल विजय तामाङको खोजतलास गर्दा फेला नपरेको भन्ने व्यहोराको प्रहरी प्रतिवेदन ।

पुण्यबहादुर श्रेष्ठको हुलिया निवेदन तथा किटानी जाहेरी दरखास्त, प्रहरी प्रतिवेदन सिहत खानतलासी एवं बरामदी मुचुल्का, घटनास्थल मुचुल्का, प्रतिवादी होम भन्ने आकाश श्रेष्ठले गरेको बयान कागज, जाहेरवालाको सनाखत कागज तथा बुझिएका मानिसहरुको कागज समेतका मिसिल संलग्न कागजातहरुबाट विरुद्ध खण्डमा उल्लिखित प्रतिवादी होम भन्ने आकाश श्रेष्ठ समेतले मिति २०६६।१।१० का दिन काठमाडौं जिल्ला काठमाडौं महानगरपालिका ३२ बाङ्गेमुडा स्थित जाहेरवालाको डेराकोठामा कोही नभएको मौका पारी ढोकाको ताला फोरी नगद तथा सुनचाँदीका गरगहना समेत गरी जम्मा बिगो रु.२,१०,०००।- बराबरको धनमाल नकवजनीका रीतसँग चोरी गरेको वारदात स्थापित हुन

आएकाले निज प्रतिवादीहरु समेतको उक्त कार्य मुलुकी ऐन चोरीको महलको १ नं. विपरीत ३ नं. बमोजिमको कसूर अपराध भए गरेको देखिन आएको हुँदा प्रतिवादी होम भन्ने आकाश श्रेष्ठलाई सोही महलको १४(१) नं. ले सजाय गरी रु.२६,०००। - सोही महलको २१ नं. अनुसार जाहेरवालालाई दिलाई बाँकी नपुग विगो रु.१,९४,०००। - ऐ. महलको १०(३) नं. बमोजिम यिनै प्रतिवादीबाटै जाहेरवालालाई दिलाई भराई पाउँ भन्ने समेत व्यहोराको मागदावी सहितको अभियोगपत्र ।

म मिति २०६६।१।१० मा मेरो घर दोलखामा नै थिएँ । ११ गते काठमाडौं आएर कालीमाटीबाट १३ गते काउलीको बीउ लिएर गएको हो । मिति २०६६।१०।१४ मा घरबाट विदेश जान म्यान पावरमा पैसा बुझाउन भनी रु.२६,०००।-र पासपोर्ट लिएर सुन्धारामा हिंडिरहेको अवस्थामा प्रहरीले भेटी मेरो घर सोध्दा मेरो घर दोलखा शैलुङ्गेश्वर भनेको हुँदा त्यहाँका मानिस चोर हुन्छन सोधपूछ गर्नु पर्दछ, हनुमान ढोका हिँड भनेको हुँदा मेरो पैसा पासपोर्ट सहित हनुमान ढोकामा लगी थुनामा राखी १९ गते मात्र म्याद थप गरी यो मुद्दा चलाएको हो । मैले जाहेरवालाको घरमा चोरी गरेको छैन, को कसले चोरी गरे थाहा छैन । मैले कुमार श्रेष्ट, लिला श्रेष्ट, देव श्रेष्ट, अविनास श्रेष्ट समेतलाई चिनेको छैन। अनुसन्धान अधिकृतसँगको कागज मैले भने बमोजिम लेखिएको होइन । प्रहरीले लेखी ल्याएको कागजमा पढेर नसुनाई सहिछाप गराएको हो । बरामदी मुचुल्कामा उल्लेख भए अनुसारको रकम मेरो सँगसाथबाट बरामद भएको हो । जत्त रकम मेरो गाउँका मानबहादुरसँग सापट गरी मेन पावरमा बुझाउन ल्याएको हो । जाहेरी दरखास्त समेतका सबै कागजातको व्यहोरा झुट्टा हो । मैले अभियोग दावी अनुसार कसूर नगरेकाले सजाय हुनु पर्ने होइन भन्ने व्यहोराको प्रतिवादी होम भन्ने आकाश श्रेष्टले शुरु अदालतमा गरेको बयान।

तत्काल प्राप्त प्रमाणबाट यी प्रतिवादी निर्दोष छन् भन्न सिकने अवस्था नदेखिँदा पिछ प्रमाण बुझ्दै जाँदा ठहरे बमोजिम हुने नै हुँदा यी प्रतिवादीबाट धरौट स्वरुप रु.४,०००। -नगद वा सो बराबरको जेथा जमानी दिए लिई तारेखमा राखी मुद्दाको पुर्पक्ष गर्नु। दिन नसके सोही व्यहोरा जनाई अ.बं.१२१ नं. बमोजिम थुनुवा पुर्जी दिई थुनामा राख्न भन्ने व्यहोराको थुनछेक आदेश ।

प्रतिवादी होम भन्ने आकाश श्रेष्ठले नै जाहेरवालाको जाहेरी बमोजिमको रकम चोरी गरेको पुष्टि भएको नदेखिएकोले प्रतिवादी होम भन्ने आकाश श्रेष्ठले जाहेरवालाको जाहेरी बमोजिमको रकम रु.२,१०,०००। चोरी गरेको शंकारहित तवरबाट पुष्टि हुन सकेको नदेखिँदा प्रतिवादी होम भन्ने आकाश श्रेष्ठले अभियोग दावीबाट सफाइ पाउने ठहर्छ भन्ने समेत व्यहोराको शुरु काठमाडौँ जिल्ला अदालतको मिति २०६६। १२। १ को फैसला ।

प्रतिवादीको साथबाट जाहेरवालाको चोरी भएको धनमाल मध्ये नगद रु.२६,०००।-मौकामा बरामद भएको बरामदी मुचुल्काबाट देखिएको छ । उक्त मुचुल्कालाई सम्मानित अदालतले अन्यथा भन्न सकेको पाइँदैन । बरामद भएको रकम जाहेरवालाको डेराबाट चोरी गरी ल्याएको मध्ये आफ्नो भागमा परेको रकम हो भनी प्रतिवादीले अधिकारप्राप्त अधिकारी समक्षको बयानमा स्वीकार गरेको देखिँदा चोरी भएको माल प्रतिवादीबाट बरामद नभएको भन्ने निर्णयाधार त्रुटिपूर्ण हुँदा उक्त फैसला बदर गरी पाउँ भन्ने वादी नेपाल सरकारको पुनरावेदनपत्र।

प्रत्यर्थी प्रतिवादी आकाश श्रेष्ठबाट नगद रु.२६,०००।- बरामद भएको र अधिकारप्राप्त अधिकारी समक्ष आफू समेतले जाहेरवालाको चोरी गरे मध्येको रकम हो भनी सावित रहेको र तपसीलमा उक्त रकम वादीले फिर्ता माग गरे फिर्ता दिनु भन्ने समेत लगत दिएको अवस्थामा भएको शुरु जिल्ला अदालतबाट भएको फैसला प्रमाण मूल्याङ्कनको रोहमा फरक पर्न सक्ने देखिँदा छलफलको लागि अ.बं. २०२ नं. तथा पुनरावेदन अदालत नियमावली, २०४८ को नियम ४७ बमोजिम प्रत्यर्थी झिकाई हाजिर भएपछि वा अविध नाघेपछि नियमानुसार गरी पेश गर्नु भन्ने मिति २०६८।६।३ को पुनरावेदन अदालत पाटनको आदेश।

प्रतिवादी होम भन्ने आकाश श्रेष्ठले अभियोग दावी बमोजिमको रकम रु.२,१०,०००। - चोरी गरेको शंकारहित तवरबाट पुष्टि हुन सकेको नदेखिँदा निजले सफाई पाउने ठहराई शुरु काठमाडौँ जिल्ला अदालतबाट मिति २०६६।१२।१ मा भएको फैसला मिलेको देखिँदा सदर हुने ठहर्छ भन्ने पुनरावेदन अदालत पाटनको मिति २०६८।१०।२४ को फैसला।

प्रस्तुत मुद्दामा प्रतिवादीले रु.२,१०,०००।— बरावरको धनमाल चोरी गऱ्यो भनी किटानी जाहेरी दिएका छन्। प्रतिवादीले अधिकार प्राप्त अधिकारी समक्ष चोरी गरेको कुरामा साविती बयान दिएका र प्रतिवादीबाट बरामदी रकम जाहेरवालाले सनाखत समेत गरेको अवस्थामा जाहेरवालाले बकपत्रको लागि अदालतमा उपस्थित नभएकै आधारमा सो कुरालाई ठूलो प्रमाण मानी प्रतिवादीलाई सफाई दिने गरी भएको फैसला बदरभागी छ । बरामदी रकम चोरीको नभे अन्यथा भएको भन्ने प्रमाणित नहुनु, सो बरामदी रकम जाहेरवालालाई फिर्ता दिने गरी फैसलामा उल्लेख हुनु र प्रतिवादीबाट रकम बरामद भएको अस्वीकार गर्नुबाट समेत सो बरामदी रकम चोरीके भएको पुष्टि हुँदाहुँदै प्रतिवादीलाई कसूरबाट सफाई दिने गरी भएको फैसला बदरभागी छ । प्रतिवादीलाई शुरु अभियोग मागदावी बमोजिम सजाय हुनु पर्नेमा प्रतिवादीबाट बरामदी रकम वादी पक्षलाई फिर्ता दिने र प्रतिवादीलाई कसूरबाट सफाई दिने गरी भएको फैसला त्रुटिपूर्ण भएकाले बदर गरी शुरु अभियोग मागदावी बमोजिम सजाय गरी पाउँ भन्ने वादीको यस अदालतमा परेको पुनरावेदन पत्र ।

यसमा प्रतिवादीहरु सावित भे अनुसन्धान अधिकारी समक्ष गरेको साविति बयान कागज र प्रतिवादीहरुबाट बरामद भे अदालतमा धरौटी रहेको रकम रु २६,०००। - वादीले फिर्ता माग गरे कानूनको रीत पु-याई फिर्ता दिनु भनी उल्लेख भे भएको शुरु फैसलालाई सदर गरेको पुनरावेदन अदालत पाटनको मिति २०६८।१०।२४ को फैसला प्रमाण ऐन २०३१ को दफा ५४ को प्रतिकूल भै फरक पर्न सक्ने देखिँदा न्याय प्रशासन ऐन, २०४८ को दफा १२(१) को खण्ड (क) बमोजिम प्रस्तुत मुद्दा दोहो-याई हेर्ने निस्सा प्रदान गरिएको छ भन्ने यस अदालतको मिति २०७०।४।१३ को आदेश।

नियम बमोजिम आजको दैनिक पेशी सूचीमा चढी पेश हुन आएको प्रस्तुत मुद्दामा वादीका तर्फबाट उपस्थित विद्वान उपन्यायाधिवक्ता श्री सुरेन्द्रबहादुर थापाले यी प्रतिवादीबाट चोरीको रकम बरामद भएको, यी प्रतिवादीले आफू समेत भे चोरी गरेको भन्ने समेत व्यहोराको अधिकारप्राप्त अधिकारी समक्ष बयान गरेको समेतका आधारलाई विचार नगरी यी प्रतिवादीलाई अभियोग दावीबाट सफाई दिने गरी भएको जिल्ला अदालतको फैसलालाई सदर गरेको पुनरावेदन अदालत पाटनको फैसला बदर गरी अभियोग दावी बमोजिम गरी पाउँ भनी बहस प्रस्तुत गर्नु भयो ।

पुनरावेदक वादी तर्फबाट उपस्थित विद्वान उपन्यायाधिवक्ताले गर्नु भएको बहस जिकिर सुनी पुनरावेदन सहितको मिसिल अध्ययन गरी हेर्दा पुनरावेदन अदालत पाटनले गरेको फैसला मिलेको छ छैन सो सम्बन्धमा निर्णय दिनु पर्ने देखियो।

निर्णयतर्फ विचार गर्दा प्रतिवादी होम भन्ने आकाश श्रेष्ठ समेतले मिति २०६६। १। १० का दिन काठमाडौं जिल्ला काठमाडौं महानगरपालिका ३२ बाङ्गेमुडा स्थित जाहेरवालाको डेराकोठाबाट बिगो रु.२,१०,०००। - बराबरको धनमाल नकवजनीका रीतसँग चोरी गरेको हुँदा निज प्रतिवादीहरु समेतको उक्त कार्य मुलुकी ऐन चोरीको महलको १ नं. विपरीत ३ नं. बमोजिमको कसूर अपराध भए गरेको देखिन आएको हुँदा प्रतिवादी होम भन्ने आकाश श्रेष्ठलाई सोही महलको १४(१) नं. ले सजाय गरी रु.२६,०००। - सोही महलको २९ नं. अनुसार जाहेरवालालाई दिलाई बाँकी नपुग विगो रु.१,९४,०००। - ऐ. महलको १०(३) नं. बमोजिम यिनै प्रतिवादीबाटै जाहेरवालालाई दिलाई भराई पाउँ भन्ने अभियोगपत्र रही प्रतिवादी होम भन्ने आकाश श्रेष्ठले जाहेरवालाको जाहेरी बमोजिमको रकम रु.२,१०,०००। - चोरी गरेको शंकारहित तवरबाट पुष्टि हुन सकेको नदेखिँदा अभियोग दावीबाट सफाइ पाउने र काठमाडौं जिल्ला अदालतको तपसील खण्डमा प्रतिवादीबाट बरामद भएको रकम वादीले माग्न आएमा फिर्ता दिनु भन्ने उल्लेख भई भएको शुरु काठमाडौं जिल्ला अदालतको फैसलालाई सदर गरेको पुनरावेदन अदालत पाटनको फैसला उपर वादी नेपाल सरकारको तफंबाट यस अदालतमा पुनरावेदन पर्न आएको देखियो।

आफू समेतको सरसल्लाहमा जाहेरवालाको डेरामा चोरी गरेको र आफ्नो भागमा रु.२६,०००।- परेको भनी यी प्रतिवादीले अधिकारप्राप्त अधिकारी समक्ष साविति बयान गरेको देखिन्छ भने सो तथ्यलाई पुष्टि हुने गरी प्रतिवादीको साथबाट रु.२६,०००।— बरामद भएको भन्ने बरामदी मुचुल्का समेत रहेको देखिन्छ। यी प्रतिवादीले अदालतमा बयान गर्दा विदेश जानको लागि म्यानपावरमा पैसा बुझाउन भनी राहदानी साथ बाटोमा हिंड्दा

पक्राउ परेको र उक्त रकम आफ्नो हो भन्ने बयान जिकिर लिएपिन बरामदी मुचुल्कामा प्रतिवादीको राहदानी समेत बरामद भएको भन्ने देखिंदैन र यी प्रतिवादीले विदेश जान लागेको भन्ने पिन आफ्नो तर्फबाट समेत राहदानी पेश गर्न सकेको देखिंदैन। विदेश जान लागेको भन्ने राहदानी समेत पेश हुन नआएको हुँदा यी प्रतिवादीको साथबाट बरामद भएको रकम प्रतिवादीको दावी बमोजिम निजकै हो भनी विश्वाश गर्न सक्ने अवस्था देखिएन। उक्त बरामद भएको रकम निजको भए सो रकम जाहेरवालाले फिर्ता पाउने गरी भएको काठमाडौं जिल्ला अदालतको फैसला उपर निजले पुनरावेदन गर्नु पर्ने हुन्थ्यो । तर निजले त्यसो नगरी चित्त बुझाई बसेको देखिंदा बरामद भएको रु.२६,०००।— रकम निजको नभई जाहेरवालाको डेराबाट नै चोरी गरेको देखिन आयो।

अब अभियोग दावी बमोजिम जाहेरवालाको रु. २,१०,०००।— बराबरको धनमाल चोरी गरेकोले सो सम्पूर्ण रकम चोरी गरेको ठहर गरी पाउँ भन्ने जिकिरको सम्बन्धमा विचार गर्दा प्रतिवादी आकाश श्रेष्ठको संगसाथबाट रु.२६,०००।— मात्र बरामद भएको देखिन आयो। सो बाहेकको जाहेरीमा उल्लिखित अन्य धनमाल निजबाट बरामद भएको तथा निजले चोरी गरेको मिसिल संलग्न प्रमाणबाट नदेखिंदा अभियोग दावी बमोजिमको नपुग बिगो रु.१,९४,०००।— यी प्रतिवादीबाट भरी पाउनु मनासीव देखिंदैन।

उक्त अवस्थामा प्रतिवादी होम भन्ने आकाश श्रेष्ठले जाहेरवालाको रु.२६,०००।— बराबरको रकम नकबजनी तवरले चोरी गरेको ठहर गर्नु पर्नेमा अभियोग दावी बमोजिम चोरी गरेको पृष्टि भएको देखिंदैन भनी प्रतिवादीले सफाई पाउने ठह-याई काठमाडौं जिल्ला अदालतले गरेको फैसला सदर गरेको पुनरावेदन अदालत पाटनको फैसला निमलेको हुँदा उल्टी भई यी प्रतिवादी होम भन्ने आकाश श्रेष्ठले मुलुकी ऐन चोरीको महलको १ नं. प्रतिकूल ऐजन ३ नं. बमोजिम नकबजनी तवरले चोरीको कसूर गरेको देखिन्छ।

तसर्थ प्रतिवादी होम भन्ने आकाश श्रेष्ठले जाहेरवालाको डेराकोठाबाट नकवजनी तवरले चोरी गरेको देखिएकोले शुरु काठमाडौं जिल्ला अदालतबाट निज प्रतिवादीले सफाई पाउने ठहऱ्याएको फैसलालाई सदर गरेको पुनरावेदन अदालत पाटनको मिति २०६८।१०।२४ को फैसला उल्टी हुने ठहर्छ। यी प्रतिवादी होम भन्ने आकाश श्रेष्ठले चोरीको महलको ३ नं. बमोजिम नकवजनी तवरले चोरी गरेको ठहर्छ। सो ठहर्नाले निजलाई सोही महलको १४(१) नं. बमोजिम ऐजनको १२ नं. ले हुने सजायको डेढो बढाई सजाय हुने भएकोले निजले गरेको चोरीको कसूर पहिलो पटकको देखिंदा डेढ महिना कैद र बिगो रु. २६,०००।— को डेढी रु. ३९,०००।- जरिवाना हुने ठहर्छ। अरुमा तपसिल बमोजिम गर्नु।

तपसिल

माथि ठहर खण्डमा लेखिए बमोजिम यी प्रतिवादीलाई डेढ महिना कैद र रु. ३९,०००।- जरिवाना हुने ठहर भएकोले मिति २०६६।८।१८ देखि २०६६।९।१४ सम्म दिन २७ पुर्पक्षको ऋममा थुनामा बसेको देखिंदा उक्त थुनामा बसेको अवधि कट्टा गरी बाँकी अवधिको

कैद र जरिवाना प्रतिवादीको नाउँमा लगत कसी असूल गर्नु भनी शुरु काठमाडौँ जिल्ल
अदालतमा लेखी पठाउनु१
बरामद भई शुरु काठमाडौं जिल्ला अदालतमा धरौट आम्दानी बाँधिएको र.नं.६५६ मिति
२०६६।९।२० को रु. २६०००।— जाहेरवालाले फिर्ता माग गरे कानूनको रीत पुऱ्याई
फिर्ता दिनु
दायरीको लगत कट्टा गरी मिसिल नियमानुसार बुझाई दिनु३

न्यायाधीश

उक्त रायमा मेरो सहमति छ ।

न्यायाधीश

इजलास अधिकृत- गेहेन्द्र राज रेग्मी कम्प्यूटर टाइप- चन्द्रा तिमल्सेना सम्बत् २०७२ साल साउन महिना २५ गते रोज २ शुभम्------